

Játékos feladatok *A harmatban fogant hajadon* című mesekötet szövegeinek élményalapú felfedezéséhez

Bereczkiné Záluszkai Anna

ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszék

Absztrakt

A magyarországi szlovák nemzetiségi általános iskolai oktatásban a gyermekek a nemzetiségi kultúrával foglalkozó órákon élményt adó tevékenységekben, játékos feladatokon keresztül tudatosan gyakorolhatják a különféle szövegtípusok megértését, a kreatív szövegalkotást. A szlovák nemzetiségi oktatási programba, az alsós nemzetiségi osztályok tantárgyaiba beillesztett játékos mesefeldolgozások hozzájárulnak a szlovák kultúra megismertetéséhez, a megfelelő szintű irodalomértéshez, a korai olvasóvá neveléshez.

Kulcsszavak: szlovák nemzetiségi oktatás, népmesék, kreatív szövegfeldolgozás, játékos feladatok

Bevezetés

A magyarországi szlovák nemzetiségi iskolák komplex művészeti tevékenységének szerves része a szlovák mesekorpusz értékeinek áthagyományozására való törekvés. A helyi pedagógiai programokban a néphagyományok őrzéséhez, életre keltéséhez vezető út fontos állomását jelenti a szlovák népmesekincs, amely már az iskola alsó tagozatán megismerteti a gyermekeket a szellemi folklór értékeivel. A nemzetiségi oktatási programokba illeszthető szlovák népmesék alkalmasak a népi kultúra iránti kíváncsiság felkeltésére, jelentős szerepük van az irodalmi érdeklődés kialakításában és fenntartásában. A gyermekek a népmesékben felfedezhetnek egy csodákkal teli világot, elképzeltetik a mesei helyszíneket, jeleneteket, belehelyezkedhetnek a szereplők világába, átélhetik a mesehősök elé állított kihívásokat, próbatételeket. A 19. századi népköltészeti kutatásokkal a népmesék is a nagyközönség elé kerültek, s mint lejegyzett, átszerkesztett szövegek, a pedagógiai célokra használt gyerekirodalom részévé váltak (Raffai, 2023).

Az oktatási-nevelési folyamatba bevont mesei szövegek kiválasztásakor kiemelten fontos a gyermekek életkorához kapcsolódó pszichológiai-pedagógiai

aspektusok tekintetbe vétele. Sándor Ildikó néprajzkutató rámutat: „Miként más tananyagok esetében is meghatározó szempont az életkor szerinti válogatás és elrendezés a pedagógiai folyamatban, úgy a meséknél is érvényes lehet ez a megközelítési mód. A mesék életkori elrendezése kézenfekvő törekvés az intézményes oktatás-nevelés keretei közt, ahol a mese az anyanyelvi-műveltségi területen fontos anyag.” (Sándor, 2021, p. 73). Az együtt-mesélés izgalmas felfedezés a gyermekek számára, közösséggé alakítja a hallgatóságot. A mesehallgatás, a mesés történetek kitalálása fejleszti az érzelmi intelligenciát, növeli az empátiás készséget. A hazai alsó tagozatos nemzetiségi oktatásban a tanórákon és az informális tanulási időben is felfedező élményt nyújthatnak a meseszövegekhez kapcsolódó játékos módszertani eljárások¹.

Jelen írás olyan szlovák népmesékre hangolt játékos feladatokat ad közre, amelyek megfelelnek az alsó tagozatos gyermekek életkorának, érdeklődésének, valamint illeszkednek a szlovák nemzetiségi iskolák folklór alapú tantárgyi tartalmaihoz, jól használhatók az általános iskolai nevelésbe ágyazott mesefeldolgozásokban, a szlovák történeti, kulturális, néprajzi értékek átörökítésében².

A szlovák mesevilágot őrző gyűjtemények

A 19. századi szlovák mesegyűjtéseknek köszönhetően minőségi kiadásokban megjelentetett, igényesen szerkesztett kötetek őrzik a sajátos mesevilág értékeit, kiváló anyagot szolgáltatva a népmesék iskolai feldolgozásához, az informális tanulás lehetőségeiben alkalmazható mesefoglalkozásokhoz.

Feladataink megalkotásánál a meséket hozzáértő gyűjtők munkájából válogattuk, felhasználtuk Gyivicsán Anna tanulmányának megállapításait. A téma jeles kutatója a szlovák népmesék kapcsán kiemeli azt az összegző kötet sorozatot, amelyet 1880 és 1883 között füzet formákban jelentettek meg *Prostonárodné slovenské povesti (Szlovák nemzeti népmesék)* címmel, s megjegyzi, hogy ezt a munkát a későbbiekben évente kiadott mesegyűjtemények elődjének tekinthetjük (Gyivicsán, 2001). A szerző megemlíti a szlovák népmesék lejegyzésében élen járó Pavel Dobšinský munkásságának jelentőségét, aki újabb és régebbi mesékkal is foglalkozott, s hasonló módszerekkel gyűjtötte és dolgozta fel a népmeséket, mint elődei, megteremtve a szlovák népmese típusát. „Dobšinský már-már a szó mai jelentésében értelmezte a mese historikus mivoltát, amikor egyetértett azzal, hogy a mesében történelmi elemek találhatók, de tiltakozott az ellen, hogy a mesét konkrét történelmi anyagként kezeljék, hiszen a mesélő maga szövi a mese fonalát művészi képekkel.” (Kosová-Kolečányi, 1988, p. 340).

¹ A mesepedagógia eszközeiről a célnyelvi oktatás szolgálatában kisgyermekkorban lásd Márkus (2017)!

² Vö. Márkus 2017, 2020 és 2021, a magyarországi németek népmesekincséről és iskolai feldolgozásáról írt tanulmányaival.

Gyakorlatok a szlovák népmesekincs feldolgozásához

Írásunkba a szlovák népmesék magyar kiadásban megjelent kötetei közül *A harmatban fogant hajadon* című antológiából választottunk szövegeket. A gyűjtemény az Európa Kiadó *Népek meséi* sorozatában jelent meg 1988-ban. A kötet meséinek üzenetei formálják a nemzetiségi kultúrához való pozitív kapcsolódást, az általuk megszerzett tudás komplexen gazdagítja a gyermekek személyiségét. A szlovák népi kultúra értékeit hordozó gyűjteményből kiválasztott mesék feldolgozási lehetőségei sokrétű élményalapú fejlesztésre adnak lehetőséget. A népmesékhez való kapcsolódás játékos, innovatív formái hatékonyak a szövegértés és a szövegalkotás területein, fejlesztik a koncentrációs készséget, a figyelmet, az auditív memóriát.

Az írás következő részében szereplő változatos – az irodalmi és nyelvi nevelésbe is illeszthető gyakorlatok – motivációként szolgálhatnak a szlovák néphagyomány kulturális értékeit közvetítő órákon. Jól beilleszthetők a népismereti, néprajzi foglalkozások szerkezetébe akár ráhangolásként, a tanítási órák felvezetésénél, de az órai folyamatos motiváció fenntartására is használhatók. A korai nyelvoktatásban nagy jelentősége van a diákok szubjektív bevonásának a tanulási folyamatba. Egy-egy kreatív feladat, nyelvtani játék gondolatébresztő lehet, hozzásegít a mélyebb elraktározáshoz és megértéséhez (Baloghné Nagy, 2017).

A gyakorlati munkában eredményesen variálható összeállítás, a szóbeli és az írásbeli tevékenységekhez kapcsolható módszertani eljárások és ötletek biztosítják a személyre szabott, differenciált egyéni munkát, de erősítik a közösségépítő csoportmunkát is. A gyermekek idegennyelvi és kommunikációs képességének fejlesztésére egyes feladatokhoz szlovák nyelvű gyakorlatelemet is illesztettünk.

I. Gyakorlatok *A harmatban fogant hajadon* kötet meséihez

I/1. Mesekvíz

Célok / fejlesztési területek	kommunikációs készség, kérdezőtechnika, szókincsbővítés, véleményalkotás, bizalomépítés, önismeret, memóriafejlesztés, figyelemfejlesztés
-------------------------------	---

Előzmény

Otthoni munka:

A harmatban fogant hajadon című kötet három meséjének elolvasása:

Az aranyhajú lovag

Jankó királyfi és a róka

Vintalkó

A gyakorlat menete

A tanulók egyéni munkában felelnek a kiosztott lapon lévő három kérdésre, beírják a szlovák népmesékhez kapcsolódó megfelelő válaszokat. Miután ezzel a feladattal elkészültek, tetszőleges választás alapján rajzokat készítenek Vojtechről, Jankóról, Vintalkóról, majd megpróbálják kitalálni egymás rajzaiból, hogy melyik mesehőst ábrázolják az elkészített alkotások.

Ki az a mesehős, akit aranyhajú lovnagnak neveztek?	Hogy hívják a királyfit, aki rókával találkozott?	Hogy hívják azt a mesehőst, aki a sípjával sárkányokat tud előhívni?
...(Vojtech).....	...(Jankó).....	...(Vintalkó).....

I/2. Kreatív meseszövé

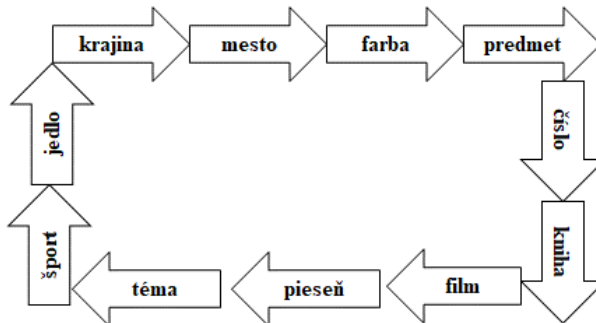
A tanulók párban új mesét alkotnak „*Vojtech, Jankó, Vintalkó találkozója*” címmel. Külön megkérjük a csoport tagjait, hogy a meseszövegben megismert tulajdonságok alapján társítsanak a hősökhöz olyan állandó jelzőket, amelyek leginkább illenek rájuk. A három mesehős felhasználásával olyan történetet kell írniuk, amelyben túlsúlyban vannak a párbeszédés részek.

I/3. Mesehősök névjegye

A tanulók – a kiosztott sablonok segítségével – a nyilakban szereplő dolgokra vonatkozó információkra reflektálva szlovák nyelvű bemutatkozó névjegyet terveznek a mesehősöknek (l. 1. ábra). A jellemző adatokkal megalakított névjegyeket megmutatják egymásnak, megpróbálják kitalálni, hogy egy-egy névjegyhez melyik szereplő tartozik. (A felhasznált szlovák szavak: krajina, mesto, farba, predmet, číslo, kniha, film, pieseň, téma, šport, jedlo.)

1. ábra

Segítség a névjegytervező tevékenységhez

I/4. Ki vagyok én? Egy választott meseszereplő jellemzése szókártyák alapján

Célok / fejlesztési területek	kommunikációs készség, szókincsbővítés, véleményalkotás, önismeret, bizalomépítés, empátia
-------------------------------	--

A gyakorlat menete

Tulajdonságokat jelölő szlovák-magyar nyelvű szókártyákat helyezünk ki az asztalra. A tanulók kiválasztanak egy szereplőt, majd a kártyákon lévő szavak felhasználásával szlovák nyelven bemutatják a csoportnak a mesehőst. A többiek megpróbálják kitalálni, hogy a társuk kit jellemez, kiről beszél. A szókártyák végig szem előtt maradnak, ezzel is segítve a választékos célnyelvi kifejezőkészséget, a kommunikációs helyzet kibontakozását.

I/5. Fülszöveg írása A harmatban fogant hajadon című kötet egy választott meséjéhez

Célok / fejlesztési területek	írásbeli szövegszerkesztés, önálló fogalmazás, szókincsbővítés, véleményalkotás, figyelemfejlesztés
-------------------------------	---

Előzmény

A harmatban fogant hajadon című mesekötet bemutatása, beszélgetés a gyerekekkel a szlovák népmesék gyűjtési módszereiről, a népmesék régi és mai életéről, kiemelt figyelmet szentelve a következő szlovák népmeséknek: *Az arany hajú lovag, A harmatban fogant hajadon, Jankó királyfi és a róka, Vintalkó, A szépséges Róza, Só és arany.*

A gyakorlat menete

A tanulók az előzetesen elolvasott mesék egyikéhez maximum tíz mondatos rövid, tömör, figyelemfelkeltő ajánlót, fülszöveget írnak. A fogalmazásba bele kell illeszteniük az órán megismert mesekötet könyvészeti adatait is: a szerkesztő nevét, a könyv pontos címét, a kiadó nevét, a kiadás évét. Az elkészült könyvajánlókból plakátot szerkesztenek a faliújságra.

II. Játékos feladatok a *Só és arany* című meséhez

II/1. Mese puzzle

Célok / fejlesztési területek	szövegértés, kommunikációs készség, véleményalkotás, kérdezőtechnika, figyelemfejlesztés, csoportdinamika
-------------------------------	---

Előzmény

A *Só és arany* című mese felelevenítése otthoni olvasással

A gyakorlat menete

A tanulók kapnak egy-egy meserészletet a *Só és arany* című meséből. Mindenki magának elolvassa a neki kiosztott részt, majd a lényegesnek tartott kulcsszót ráírja egy-egy puzzle- darabkára. Amikor készen vannak a feladattal, a mese logikai menetét követve egymásba illesztik a kulcsszavakat tartalmazó részeket, a feladat végeztével pedig élőszavas mesemondással elmesélik a történetet.

II/2. A kocka el van vetve

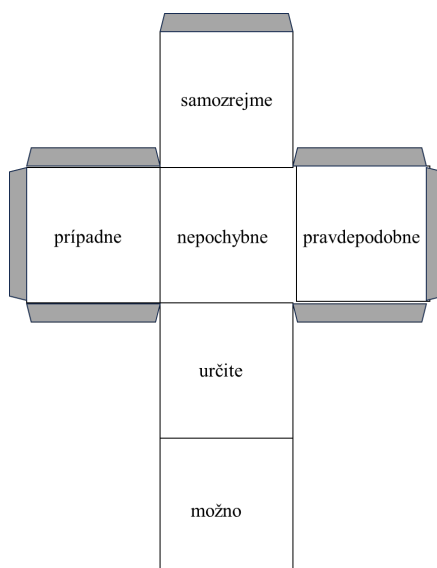
Célok / fejlesztési területek	problémamegoldás, szókinccsgyarapítás, idegen nyelvi kommunikáció, empátia, kreativitás
-------------------------------	---

Előzmény

A módosítószók jelentésének, szerepének, használatának megbeszélése. A dobókocka (l. 2. ábra) elkészítése: a különböző oldalakra olyan módosítószókat írunk, amelyeknek modalizáló funkciójuk van, módosíthatják a mesefolyamatot.

2. ábra

A dobókocka sablonja

A gyakorlat menete

A tanulók szabad interpretációban szlovák nyelven közösen elmesélik a *Só és arany* című mesét, mégpedig úgy, hogy a tanító a módosítószavakat tartalmazó kockával a történet bizonyos részeinél megállítja a mesefolyamot. Ettől a pillanattól a gyerekeknek be kell építeniük a mesélésbe a kocka felső oldalán lévő szót, majd a mesemondást a módosítószónak megfelelő tartalommal kell folytatniuk.

II/3. Tiltott szavas mesereprodukció

Célok / fejlesztési területek	koncentráció, kommunikációs készség, szókinccs fejlesztése, szövegalkotási készség, közösségformálás, történetmesélés, együttműködés
-------------------------------	--

A gyakorlat menete

A játékvezető mindenkinek ad egy olyan kártyát, amelyen a *Só és arany* meséből kiemelt szavak szerepelnek. Ezek a kifejezések tiltott szavakká válnak, a mesemondás közben senki nem használhatja őket. A mesealkotás folyamán a játékosok olyan kérdéseket kapnak, amelyek a tiltott szó kimondását igényelnék, azonban a mesélés alatt a kártyákon lévő szavakat nem szabad használni. Aki nem tartja be a szabályt, az kiesik. Az a játékos nyer, aki a tiltott szavak használata nélkül be tudja fejezni a történetet.

III. Feladat *A harmatban fogant hajadon* című meséhez

III/1. Mesebefejezési gyakorlat

Célok / fejlesztési területek	kommunikációs készség, véleményalkotás, kérdezőtechnika, figyelemfejlesztés, szövegalkotási ismeretek, kreativitás
-------------------------------	--

Előzmény

A tanulók a gyakorlatvezető irányításával ráhangolódnak a témára: a meseszöveg gördülékennyé tételéhez megismerik a népmesei stílusjegyeket, a mesei nyelvi fordulatok használatát, megbeszéljük a felmerülő kérdéseket.

A gyakorlat menete

A pedagógus a feléig felolvassa a csoportnak *A harmatban fogant hajadon* című mesét, a további eseménysort azonban egy meselánc keretében maguk a tanulók alakítják tovább. A résztvevők továbbfűzik a történetet, közben bármikor megállhatnak, átadhatják a stafétát a társuknak. Akinek az adott

pillanatban nincs továbbvívó gondolata, az passzolhat, s csak a következő körnél kaphat újbóli lehetőséget a folytatásra. A játékvezető lejegyzi az elhangzott javaslatokat, a mesealkotási folyamat végén pedig az eredeti szöveggel is elmondja a mesét. A tanulók összehasonlítják a saját verziójukat az eredeti szöveggel.

IV. Gyakorlatok *A szépséges Róza* című meséhez

IV/1. Interjú készítése egy mesehőssel

Célok / fejlesztési területek	kommunikációs készség, szókincsfejlesztés, problémamegoldás, képzetalkotási képesség kibontakoztatása, önkifejezés
-------------------------------	--

Előzmény

A gyerekek otthon utánanéznék a *kupec* szó jelentésének.³

A gyakorlat menete

A pedagógus frontális munkában megbeszéli a gyerekekkel a *kupec* szó jelentését, az interjú készítésével kapcsolatos információkat, a feladattal kapcsolatos elvárásokat. Az interjúban legalább öt kérdés-válasznak kell szerepelnie. A tudnivalók ismertetése után a tanulók párban dolgozva interjút készítenek egy képzeletbeli kupeccel, majd improvizációs helyzetben elő is adhatják az elkészült interjút.

IV/2. Meseposzter készítése

Célok / fejlesztési területek	együttműködés, a vizuális kompetencia, kreativitás, esztétikai érzék, koncentráció, folyamattervezés, szeriális észlelés
-------------------------------	--

Előzmény

A tanulók otthon elolvassák *A szépséges Róza* című népmesét, majd az olvasási élményükről alkotott belső képeiket tetszőleges vizuális technikák felhasználásával megjelenítik egy (rajzos, ragasztott) kreatív plakáton.

³ „Vásároló jószágkereskedő: lókupec. Származéka: kupeckedik. A szlovák *kupec* ('kereskedő') átvétele; forrása a *kupit'* ('vásárol') ige, amely az ősszlávban germán jövevény volt (holland *koop*, svéd *köpa*, német *kaufen*), így a *kupec* szavunk rokonságban áll a *kufár* szavunkkal is." <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/k-F287B/kupec-F2D99/> (2024.03.20.)

A gyakorlat menete

Az otthon elkészített munkák bemutatása után a pedagógus a szöveg és a kép viszonyának tükrében beszélgetést kezdeményez az esztétikai hatásról, megbeszéli a tanulókkal az alkotások értékeit. Ezt követően a csoport a képek alapján megpróbálja sorrendben elmondani a történetet. A folyamat végén a tanulók – a mese cselekményének megfelelő sorrendben – felsorakoznak, s a rajzok alapján elmondják a mesét. Az előadáshoz zenei betéteket is alkalmazhatnak, saját készítésű hangszerekkel „hangosíthatják” az előadást.

Összegzés

A népmese napjainkra alkalmazott műfajjá vált, ezt bizonyítja az óvodában, iskolában betöltött fontos szerepe (Raffai, 2004), szerteágazó pedagógiai hatása jelentős. „A népmesék átadása szerepet játszik a kulturális hagyomány átörökítésében, a kollektív emlékezet fenntartásában, azaz az újabb generációknak a civilizáció folyamatosságába való bekapcsolásában.” (Gajdóné, 2022, p. 38). A mese szórakoztat, tanít, nevel, megmutatja a harmónia keresésének útjait, a hős küzdelmét. A mindennapi pedagógiai gyakorlatban innovatív gondolkodásra inspirál, támogatja az alkotókészséget, a nyelvi kompetencia fejlődését, a szövegértés gyakorlását, a komplex tanulási folyamatot. A gyermekek a nemzetiségi kultúrához kötődő órákon érdekes feladatokon keresztül tudatosan gyakorolhatják a különféle szövegtípusok megértését és a kreatív szövegalkotást, élményalapú tevékenységekben élhetik át a népmesékben rejtőző lelki folyamatokat. A magyarországi szlovák nemzetiségi oktatási programba, az alsós nemzetiségi osztályok tantárgyaiba beillesztett játékos mesefeldolgozások hozzájárulnak a szlovák kultúra megismertetéséhez, a megfelelő szintű irodalomértéshez, a korai olvasóvá neveléshez.

Irodalom

- Baloghné, N. G. (2017). A nyelvtan oktatásának szerepe az idegennyelvi tanító- és óvodapedagógus képzésben. In Márkus, É., M. Pintér T. & Trentinné B. É. (szerk.), *Jó gyakorlatok a korai idegen nyelvi fejlesztésben és pedagógusképzésben: Oktatás, kutatás, innováció* (pp. 124–137). ELTE TÓK.
- Gajdóné, G. A., Koósné S. J. & Merényi, H. (2022). Irodalmi mese, papírszínház, drámapedagógia. Lázár Ervin: A Kék meg a Sárga. *Módszertani Közlemények*, 62(2) pp. 33–57.
- Gyivicsán, A. (2001). A szlovák mesékről. Eső. *Irodalmi lap* 2001/2. [https://doi.org/10.1016/S0009-8981\(01\)00467-3](https://doi.org/10.1016/S0009-8981(01)00467-3)
- Kosová-Kolečányi, M. & Karig, S. (Eds.) (1988). *A harmatban fogant hajadon. Szlovák fantasztikus mesék*. Európa Kiadó.

- Kosová-Koleanyi, M. (1988). Utoszo. In Kosová-Koleanyi, M. & Karig, S. (Eds.), *A harmatban fogant hajadon. Szlovák fantasztikus mesek* (pp. 335–351). Európa Kiado.
- Márkus, . (2017). A mesepedaggia alkalmazási lehetőségei a kisgyermekkori idegennyelv-fejlesztésben (német jó gyakorlatok). In Márkus, ., M. Pintér T. & Trentinné, B. . (szerk.), *Jó gyakorlatok a korai idegen nyelvi fejlesztésben és pedagógusképzésben: Oktatás, kutatás, innovcio* (pp. 36–49). ELTE TOK. <https://docplayer.hu/68188909-Jo-gyakorlatok-a-korai-idegennyelvi-fejleszt-esben-oktatas-fejleszt-es-kutatas.html> (2024. 03.20)
- Mrkus, . (2017). Praktische Verwendungsbeispiele mundartlicher Texte im Unterricht anhand von Beispielen aus der Mrchensammlung *Reigd vum Weidepam*. In Mrkus va & Klein, . (Hrsg.), *Ungarndeutsche Kinderliteratur in Theorie und Praxis. Didaktische Handreichung für Pdagog_innen zum Unterricht der ungarndeutschen Nationalittenkinderliteratur im Kindergarten und in der Primarstufe* (pp. 58–71). PTE KPVK. <https://umz.hu/project/ungarndeutsche-kinderliteratur-in-theorie-und-praxis/> (2024. 03.20)
- Mrkus va & Klein, . (2017, Hrsg). *Ungarndeutsche Kinderliteratur in Theorie und Praxis. Didaktische Handreichung für Pdagog_innen zum Unterricht der ungarndeutschen Nationalittenkinderliteratur im Kindergarten und in der Primarstufe*. PTE KPVK.
- Mrkus, ., M. Pintér T. & Trentinn B. . (szerk.) (2017). *J gyakorlatok a korai idegen nyelvi fejlesztsben s pedagguskpzsben: Oktats, kutats, innovcio*. ELTE TOK.
- Mrkus, . (2020). Ungarndeutsche Märchen und ihre Rolle im Unterricht. In Lzsi, T. & Plcz, . (szerk.), *Disciplina in fabula. Kzelitsek a meséhez* (pp. 19–31). ELTE Eötvös Kiado. http://www.eltereader.hu/media/2020/03/Disciplina_in_fabula_BELIV_eek_web_drotozott.pdf (2024. 03.20.)
- Márkus, . (2021). Baranya megyei német népmesék a nemzetiségi oktatásban – Az rdgcscs című mesekötet. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, (9)1, 131–144. <http://ojs.elte.hu/gyermeknevel-es/article/view/2337/2142> (2024. 03.20) DOI: <https://doi.org/10.31074/gyntf.2021.1.131.144>
- Raffai, J. (2004). *A magyar mesemondás hagyománya*. Hagyomnyok Hza.
- Raffai, J. (2023). *Mesemonds. Kicsiknek. Nagyoknak*. Magyarsg Hza.
- Sándor, I. (2021). Kinek mit mesljnk – besorolhatk-e a népmesék letkori szempontbl? In Dala, S. & Sándor, I. (szerk.), *Az lsz ereje. Gondolatok mesemondktl mest mondknak* (pp. 73–80). Hagyomnyok Hza.

Bereczkiné Záluszkai, A.**Playful tasks for the experience-based exploration of the texts in the story book „Maiden conceived in the dew”**

In the elementary school education of ethnic Hungarian children in Slovakia, they can consciously practise their understanding of various text types and their creation through playful activities and playful tasks in classes dealing with their ethnic culture. Playful fairy tale adaptations included in the Slovak nationalities education program, in the curricula of the early years of the nationalities' classes, contribute to the familiarization of Slovak culture, to the appropriate level of literary understanding, and to the education of early readers.

Keywords: Slovak nationality education, folk tales, creative text processing, playful tasks

Bereczkiné Záluszkai Anna: <https://orcid.org/0000-0003-0499-2599>